

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΗ' ΑΙΩΝΑ

Τοῦ κ. ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

Ἡ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ. Σῶλο τὸ διάστημα τῆς διδασκαλίας ὁ καθένας ἔπαιρνε μέρος λ. χ. στὴν πρόσθεση, προσθέτοντας τῇ σειρᾷ τῶν μονάδων κ.λ.π. Ὑστερα ὁ καθένας ἔκαμνε μιὰ ὁλόκαιρη πρόσθεση, ἀπαγγέλλοντας μεγαλόφωνα τὰ σχετικὰ στὴν πράξη. Κατόπι ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐξάσκηση ὧν τῶν παιδιῶν γίνονταν ἡ ἴδια πράξη ἀπὸ δυὸ ἢ περισσότερα παιδιὰ σύγκαιρα καὶ κείνος ποῦ πρῶτος γρηγορότερα καὶ καλύτερα μετροῦσε ἢ πρόσθετε κ.λ.π. ἔπαιρνε τὴν πρώτη θέση.

Ἡ πρώτη κλάση διδάσκονταν τοὺς ἀριθμητικούς χαρακτηρες, (τὰ ψηφιά), ἡ δεύτερη ἀρίθμηση μονάδων, δεκάδων καὶ ἑκατοντάδων, ἡ τρίτη ἀρίθμηση χιλιάδων ἢ μυλλιουνίων, ἡ τέταρτη πρόσθεση, ἡ πέμπτη ἀφαίρεση, ἡ ἕκτη πολλαπλασιασμός, ἡ ἕβδομη διαίρεση καὶ ἡ ὄγδοη κλάσματα, συμμιγείς καὶ δεκαδικά.

Στὸ τέλος τοῦ μαθήματος ὁ πρῶτος στὴν ἀνάγνωση καὶ γραφῇ ἔπαιρνε «ἐγκώμιον». Ἐπειτα γίνονταν ἡ προσευχὴ ἔμπαιναν στὴ γραμμὴ σὲ λόχους ἐνοριῶν καὶ ἔφευγαν.

Τὰ μαθήματα βαστοῦσαν τρεῖς ὥρες τὸ πρωῒ. Ἀπ' αὐτὲς ἡ μιὰμιση ἔρδεύονταν στὸ διάβασμα, ἡ ἄλλη μιὰ στὸ γράψιμο καὶ ἡ ὑπόλοιπη μισὴ σὲ τίποτε ἄλλο μάθημα ἢ γυμναστική. Τάπομεσήμερο στὶς δυὸ ὥρες ἀρχίζε πάλι τὸ μάθημα καὶ κρατοῦσε ἄλλες τρεῖς στὰ ἴδια μαθήματα.

Στὸ διάβασμα καὶ τὴν ἀριθμητικὴ τὰ παιδιὰ εἴταν χωρισμένα σὲ 8 κλάσεις.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ. Ἐδῶ βέβαια μποροῦμε νὰ παρατηρήσουμε πῶς ὑπάρχει μιὰ ταυτότης καὶ ἀνάλογία τῆς μεθόδου αὐτῆς μάλιστα παρόμοιες, ποὺ ἄλλοι παιδαγωγοὶ ἐφάρμοζαν στὴν Εὐρώπη. Ὁ Langaster ὅσο κιὰν δὲν εἴτανε ἐφευρέτης τοῦ καινούργιου αὐτοῦ συστήματος, εἶναι ὅμως ἄξιος γιὰ μεγάλη τιμὴ, ἐπειδὴ τὸ δημιούργησε ἀπὸ τὰ σκορπισμένα κιὰς συστηματοποίητα συστήματα καὶ ἡ ἀπλότητα καὶ τὰ ποτελέσματά του θάμβωσαν τοὺς συγκαταρινούς του. Εἶναι γνωστὸ πῶς τὸ πιὸ δύσκολο μέρος τῆς παιδαγωγικῆς εἶναι νὰ καρφώνουμε καὶ νὰ μερίζουμε τὴν προσοχὴ τῶν μαθητῶν. Ἐ, αὐτὸ τὸ πράγμα καμμιὰ ἄλλην μέθοδος δὲν τὸ πέτυχε ἕως τότε. Κι αὐτὸ γιὰ τὸ βίαιο τῆς μεθόδου τῶν σχολείων μας ἀφάνιζε τίς φυσικὰς δυνάμεις τῶν παιδιῶν. Τὸ σύστημα τοῦ Langaster εἶχεν ἀρχὴ νὰ προχωρεῖ στὴ διδασκαλία ἀπὸ τὰ πλοῦστερα κιεὺκολότερα στὰ συνθετότερα ποῦ ἡ ἐντύπωση στὴ μνήμη τῶν παιδιῶν γίνεταν εὐκολότερα. Σαυτὸ εὐκόλυνε τὸ χωρίσμα τῶν μαθητῶν σὲ κλάσεις, γιὰ τὸ παιδί δὲν εἴταν βολετὸ νὰ πάει παραπάνω, σάνωτερη δηλ. κλάση, ἂν δὲν εἶχε τίς ἀναγκαῖες γνώσεις. Κεῖνοι τοῦ ξεπερνοῦσαν στὴ μάθηση τοὺς συμμαθητές τους καλοῦνταν νὰ τοὺς διδάξουν, ἡ δὲ πείρα ἐπόδειξε μὲ πόση χαρὰ καὶ ζήλο ἐκτελοῦσαν καὶ

ξεπλήρωναν οί νέοι αὐτοί αὐτό τὸ ὑποῦργημα.

Στὴ μέθοδο αὐτὴ κάθε πράξη τὴν ὥρα ποὺ γίνεται πρέπει νάβρει τὴν ἀμοιβὴ ἀμέσως ἢ τὴν τιμωρίαν, ἓνα μέσο ἀληθινὰ ποὺ δυναμώνει τὴν προσοχὴ καὶ τὴν ἄμιλλα τῶν παιδιῶν.

Μαθητὴς γράφοντας, ἀριθμώντας, διαβάζοντας φύλαγε τὴ θέση τοῦ τότε, ὅταν μέπιμέλεια ἔχτελοῦσε τὸ καθήκον τοῦ καὶ ἔχανε τὴν τιμὴ, παραχωρώντας τὴ θέση τοῦ σὲ κεῖνον ποὺ τοῦ διόρθωνε τὰ σφάλματά του, μένοντας πίσω.

Αὐτὸ τὸ ἀλλαγμὰ τῆς θέσης μὲ τὴν προαγωγὴ ἢ τὸ κατέβασμα γεννοῦσε μεγάλη ἐνεργητικότητα. Ὁ βαθμὸς τῆς ὑπεροχῆς φιλοτιμοῦσε καὶ παρακινοῦσε τοὺς μαθητὲς τόσο πλιότερο ὅσο δὲν ἔβγαινε ἀπὸ τὴν εὐνοίαν τοῦ δασκάλου, οὔτε ἀπὸ τὴ δεσποτικὴ τοῦ συμπεριφορὰ, μὰ ἀπὸ τὰ καθεστῶτα τοῦ σχολείου καὶ τοὺς νόμους τοῦ, ἀπὸ τὴ δικαιοσύνη ποὺ διηύθυνε ὅλα κεῖ μέσα.

Τὸ παιδί ποὺ ἔσφαλλε παραχωροῦσε τὴ θέση τοῦ, θέση ὑπεροχῆς, βέβαια δυσάρεστα, μὰ χωρὶς προσταγὴ, ἐπειδὴ εἴταν πλιὰ βεβαιωμένον, πῶς κεῖνος ποὺ διόρθωσε εἴταν ἄξιος νὰ κατέχει αὐτὴ τὴ θέση. Ἐπίσης σὲ διαστήματα ἀνάμεινα στὶς κλάσεις γινότανε ἀγῶνας γιὰ τὴ φύλαξη ἢ τὴν ἀπόκτηση τῆς ὑπεροχῆς τοῦ πρωτείου, πράμα ποὺ ἔδινε τὰ πλεονεχίστα ἀποτελέσματα.

Καὶ τιμωριότανε ἢ ἀμειβοτότανε ὄχι μόνο οἱ πράξεις ποὺ ἀπέβλεπαν στὴ μόρφωση τῶν παιδιῶν, μὰ καὶ ὅσες πράξεις ἀπέβλεπαν στὴν εὐταξίαν, τὴν εὐκοσμίαν καὶ τὴν ἠθικὴν. Τὰ παιδιά εἴχαν τὴν βεβαιότητά τῆς ποινῆς, ποινῆς δίκαιης, ὡς ἐπακολούθημα τοῦ σφάλματος, καμιά φορὰ δὲ δὲν τοὺς περνοῦσε ἀπὸ τὸ νοῦ πῶς μπορεῖ τὸ σφάλμα νὰ μείνει ἀτιμώρητο ἴσως.

Ἡ ἔξη καὶ συνήθεια στὰ σχολεῖα αὐτά, ποὺ ἀποκτιότανε μηχανικὰ, στὴν εὐκοσμίαν, εὐταξίαν, στὸν κόπον καὶ τὴν ὑποταγὴν, παρουσίαζε τάγαθὰ τῆς στρατιωτικῆς πειθαρχίας, χωρὶς βέβαια τὴ σκληρότάτην. Κατορθώθηκε τοῦτο στὰ σχολεῖα αὐτά: «Ὅτι τὸ παιδί ἔπρεπε νὰ ὑπακούει, γιατί γινώριζε νὰ ὑπακούει, καὶ ὅτι ἡ ὑπακοὴ εἴταν δίκαιη, ἐπειδὴ δὲν ἔβγαινε ἀπὸ τὸ πρόσταγμα τοῦ δασκάλου-δεσπότη.

Στὸ σύστημα αὐτὸ πολὺ μεγάλη προσοχὴ καταβάλλονταν νὰ μὴ ἀνακατεῦνται τὰ μαθημένα μὲ τὰ διδάχτα. Θεωροῦνταν δὲ πολὺ μεγάλη ἀποτυχία τοῦ σκοποῦ τῆς διδασκαλίας ἡ προσπάθεια νὰ διδάχνονται πράγματα ἀνώτερα ἀπὸ τίς φυσικὰς δυνάμεις τῶν παιδιῶν. Πίστευαν οἱ διδασκάλοι πῶς στὴ διδασκαλίαν, ὅπως καὶ ὅσες τίς ἀνθρώπινες γνώσεις, ἔπρεπε νὰ χωροῦν ἀπὸ τὰ πλά στὰ σύνθετα καὶ νὰ μὴ προσπερνοῦν καμμιὰ ἔννοια ποὺ δὲν ἐντυπώθηκε ὁλότελα στὰ παιδιά. Βέβαια ἡ μέθοδος δὲ φαίνεται γρήγορη, ἀλλ' εἴταν ἀσφαλὴς καὶ ἄπταιστη. «Ἡ μέθοδος αὕτη, λέγει ἓνας Ἀγγλος συγγραφέας, συνειθίζει τὴν γεννομένην γενεάν νὰ ποβάλλῃ ὅ,τι εἶναι περιττόν, ἀτελές, ἐπιπόλαιον, καὶ παντοτεινὴν τῶν σφαλμάτων καὶ τῶν ἐλαττωμάτων πηγὴν, διότι δεικνύει ἐναργῶς ὅτι δὲν ἔμαθέ τι ἄλλο παρ' ὅ,τι εἶναι σαφές, διακεκριμένον καὶ κατ' ἔμμονον τρόπον εἰς τὸν νοῦν στερεωμένον».

(ἀκολουθεῖ τὸ τέλος)

ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ